

Fatumer

Juliol 2021 | 3.5 € IVA Inclòs | REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL PI DEL BROI | Número 100

CELEBREM
100 NÚMEROS
DE LA NOSTRA
REVISTA

EDITA

ASSOCIACIÓ CULTURAL PI DEL BROI
 www.fut-es/~acpibro
 C/e: acpibro@fut.es
 http://www.webfacil.tinet.org/acpibro
 facebook // pi del broi

Totes les opinions, suggeriments i articles signat són responsabilitat dels seus autors. Lo Fatumer los publicarà sempre que siguin respectuosos amb les persones i institucions.

CONSELL DE REDACCIÓ

Selvi Alcon, Agustí Colell, Joan Ferré, Magda Ferré, Ramon Hernández, Marc Martínez Aroca, Antònia Serres i Laura Vallespí.

COL-LABORADORS

Àngel Altadill, Eleuteri Martínez, Assumpció Palau.

PORTADA

Un grup de col·laboradors del Fatumer
 Fotos: Antònia Serres

FOTOGRAFIES

Antònia Serres

CONCEPCIÓ GRÀFICA I IMPRESSIÓ

Optim Studio, SL

TIRADA

300 exemplars

SUSCRIPCIÓ ANUAL (4 números)

12€

DIPÒSIT LEGAL

T-1436-95

ISSN

2013-6552

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

CONSELL COMARCAL DE LA TERRA ALTA

AJUNTAMENT DEL PINELL DE BRAI

Diputació Tarragona

COMPROMÈS AMB L'ÈTICA PERIODÍSTICA
 Consell de la Informació de Catalunya

Llibertat i responsabilitat

Darrerament està de moda presentar la llibertat com el valor suprem entre tots els que configuren i garanteixen la convivència en una societat democràtica. Alguns entenen la llibertat com el dret de cada individu a fer el que li ve de gana, sense tenir en compte si aquest dret entra en col·lisió amb els drets dels altres ciutadans. Això s'ha qüestionat amb les mesures establertes pel govern a conseqüència del coronavirus. Estes mesures han limitat les llibertats individuals amb l'objectiu de protegir la salut col·lectiva i lluitar contra un virus que afecta tot el món. Vivim en una societat interdependent on tot influeix i condiona les actuacions individuals. La responsabilitat social ens obliga a tenir en compte el bé comú per sobre de l'interès individual, tot i que vivim en una societat ultraliberal, competitiva, excloent, cal posar la responsabilitat al lloc que li correspon per una bona convivència cívica.

Sumari

EDITORIAL	1
FEM MEMÒRIA	
Apunts de la guerra de Successió (1704-1714) (II)	3
Espanyols refugiats a Normandia (1936-39)	5
LA NOSTRA TERRA	
Ja som al Fatumer número 100	8
En celebrem 100!	9
Fatumer o Fatumero?	9
26 anys de revista Fatumer, 101 números	10
Una idea, una il·lusió	10
Anar a Santa Magdalena	11
Carrasques del Terme (I)	12
COL-LABORACIONS	
Nova tarifa de la llum	13
Aerogeneradors. Equivalències energètiques	14
NOTÍCIES	
Publicació del llibre del 1r Congrés sobre la Jota	15
Manifestació a Gandesa	16
Canvi de titularitat de la farmàcia	16
Neteja pels voltants del poble	17
Nova sala de vetlla al poble	17
Alumnes de l'escola	18
Revetlla de Sant Joan	19
Reobertura de la piscina	19
Pla d'ocupació	20
ACTES DELS PLENS DE L'AJUNTAMENT	20
EL TEMPS	22
PASSATEMPS	23
INFORMACIÓ D'INTERÈS	24
SOLUCIÓ AL QUI ÉS QUI	24
COL-LABORADORS	25
PLANTES DEL TERME	27
INDRETS DEL PINELL	27
CONTRAPORTADA	28

Apunts de la Guerra de Successió (1704-1714) Els efectes a la vila del Pinell (2a Part)

Ramon Hernández March

Tenint en compte la fidelitat i suport de representants municipals i particulars durant la guerra de successió, el rei Felip V va concedir un seguit de gràcies i privilegis a la vila del Pinell. Primer, el títol de poder utilitzar el nom de Fidelíssima Villa. En segon lloc, posar a l'escut de les seves armes un quarter amb les d'Espanya i França. Aquest drets, tal com vaig dir en el Fatumer 99, foren atorgats en ple conflicte bèl·lic de manera perpètua pel monarca el 21 de juny de 1709.

Tot just acabada la guerra, es van desarmar les viles i llocs del Principat. No va ser el cas, de pobles com el Pinell, per la fidelitat a Felip V. Tanmateix el 13 d'octubre de 1714, amb l'aprovació reial, el duc de Berwick concedia el tercer privilegi als veïns i que consistia en guardar les armes que disposaven. D'aquesta manera es podien defensar d'aquells que els volien ofendre. En quart lloc, s'adjudicava la gràcia de l'exempció de donar bagatges i allotjaments de tropes. El fet que la vila d'Alcanar rebés aquest privilegi també pel suport a Felip V, va fer que el síndic del Pinell el demanés el 1721 i el mateix any, es decretés amb el consentiment del rei l'exempció per part del marquès de Castel-Rodrigo.

Per reforçar i garantir els privilegis obtinguts, el 12 de juny de 1765 els responsables municipals del Pinell van sol·licitar la confirmació de tots els privilegis donats anteriorment. Un mes després, es passava a mans del rei (Carles III) qui els ratificava quatre mesos més tard. A més a més al novembre de 1765 s'assignava als pinellans tal com ja es va fer amb la vila d'Alcanar l'any 1752 la llicència de poder tenir tots els dijous de l'any un mercat franc de drets.

El 1972 es va fer una troballa en una casa del poble situada al carrer Mesón número 4, propietat de la senyora Teresa Montagut. La reparació de la teulada, va fer aparèixer el document de la concessió i confirmació dels privilegis i gràcies abans mencionats. Atorgats primer per Felip V i posteriorment confirmats i ampliat per Carles III el 1765. En aquest temps aquests documents

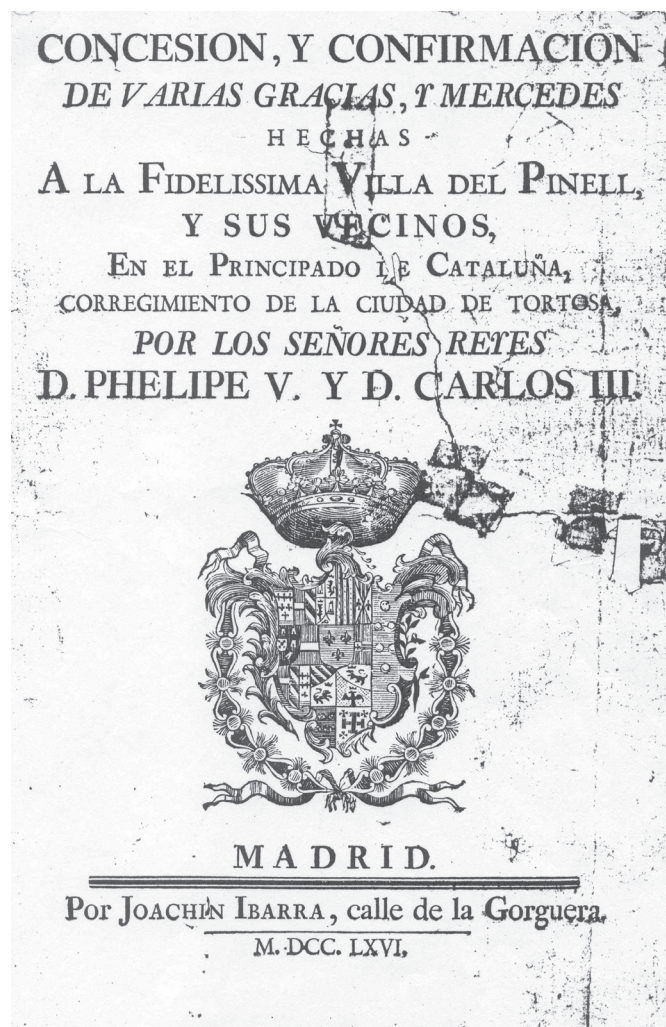

Fig. 1. Concessió i confirmació dels Privilegis de la vila del Pinell (any 1766).

van ser presentats davant del notari Francesc Bonfill, resident a Benifallet qui donava fe i els certificava el dia 11 de juny de 1766 davant dels testimonis i veïns del Pinell Pere Serres i Domènec Espinós.

Ja amb el regnat de Carles IV, el 1794 els representants de l'Ajuntament del Pinell van tornar a demanar la confirmació dels seus privilegis tal com van fer el 1765. Sembla que el monarca no els va ratificar, consta així en un document inèdit de confirmació de 1833. Aquest any, l'Ajuntament del Pinell mitjançant el seu encarregat Ramon Puig va presentar el dia 11 de Juliol la Reial Cèdula. Val la pena dir que el rei Ferran VII els confirmava de nou, podent utilitzar el nom de Fidelíssima, poder portar un quarter amb les armes d'Espanya i França, fer mercat els dijous de cada setmana i no donar bagatges sinó només en casos urgents. Pel que fa a l'ús d'armes quedava en aquest cas derogat. A conseqüència de què no estessin confirmats per l'anterior rei Carles IV, va su-

posar a l'Ajuntament fer el pagament de 200 ducats de billó per obtenir la nova confirmació de Ferran VII. Amb la mort d'aquest darrer monarca, la fi del poder absolutista i les posteriors reformes per a la construcció d'un regim polític liberal el 1836 i la Constitució de 1837 segurament ja no es ratificarien més els privilegis donats a la vila del Pinell.

A tall de conclusió, podem dir que durant bona part del segle XVIII i ben entrat el segle XIX els representants municipals del Pinell van anar demanant les diferents confirmacions dels seus privilegis i gràcies. Aquestes peticions tenien com objectiu reforçar i beneficiar-se dels drets atorgats per així lliurar-se de les costoses càrregues econòmiques que suposava tenir allotjaments i bagatges quan s'establia als pobles o ciutats un exèrcit regular. Aquest fet suposava de forma general haver de fer aquesta sèrie de socors obligatoris per proveir la tropa. Amb els privilegis donats, els pinellans es beneficiaven de no haver d'assumir-los. Cal tenir present que els bagatges consistien en una càrrega personal que gravava a aquells veïns posseïdors de mitjans de transport. El bagatge major feia referència al cavall, matxo o mula i el menor a l'ase. Això suposava un greu perjudici als pagesos per haver d'entregar obligatòriament els animals de ferradura a les tropes. Per això, en ocasions es pagava un impost compensatori per part de tots els veïns del poble afectat i que consistia en una determinada quantitat de diners per cada animal de ferradura existent. Pel que fa als allotjaments també suposaven pèrdues importants pels veïns ja que havien de donar obligatòriament pa, vi, civada, palla, estris, oli, carbó o llenya als soldats.

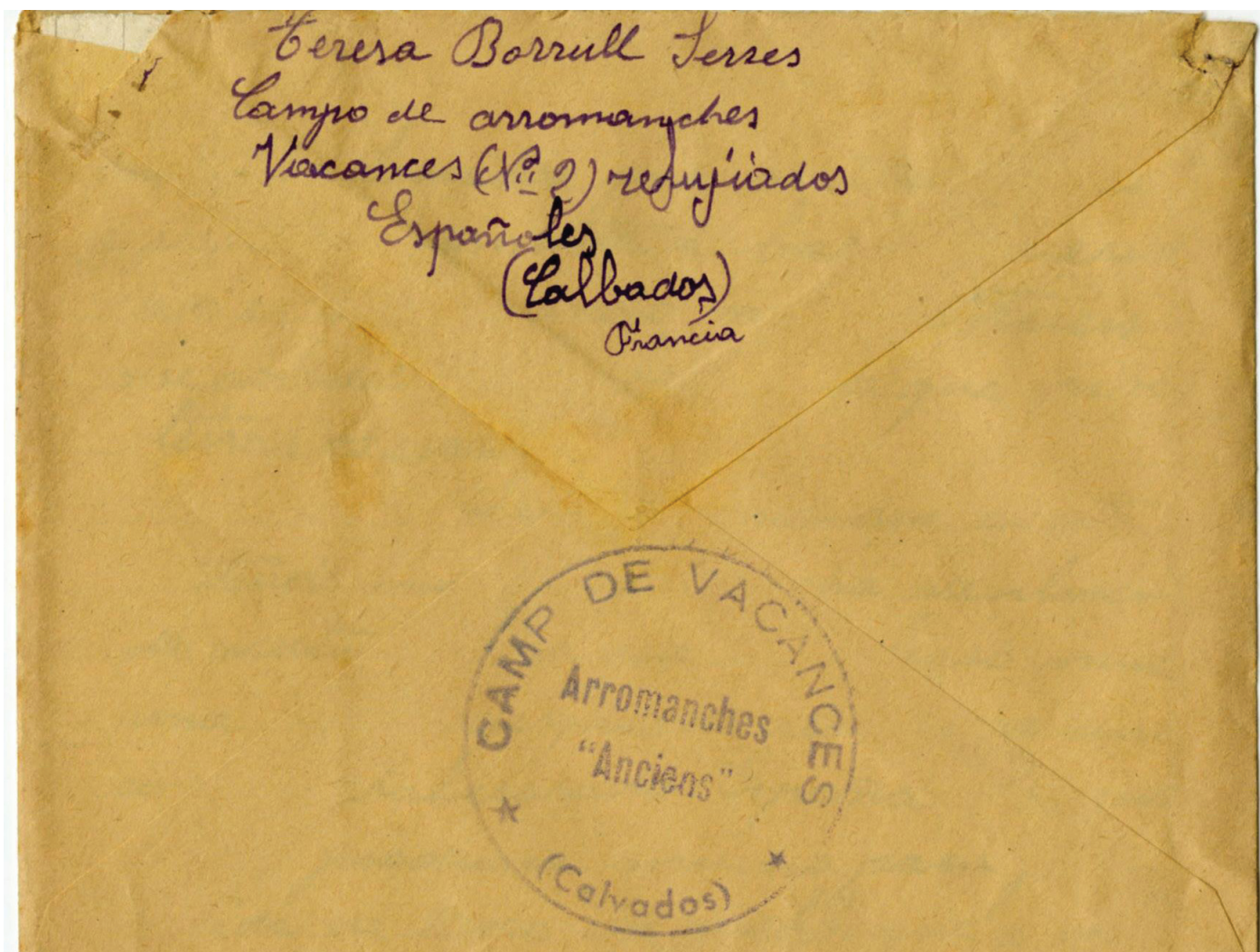
Acabada la guerra el 1714, el privilegi de poder portar armes donava seguretat a les justícies i veïns del Pinell, no només per combatre els delinqüents o malfactors sinó a la vegada per protegir-se pel suport donat al rei Felip V. A més a més, l'esclat de la guerra a Europa de la Quàdruple Aliança entre el 1718 i 1720 en què el regne d'Espanya va enfrontar-se a la coalició formada pel Sacre Imperi Romanogermànic, el Regne de França, el Regne de la Gran Bretanya i les províncies Unides dels Països Baixos va fer necessari tornar a armar seguidors fidels a Felip V el 1719. Com els pinellans disposaven del privilegi d'ús d'armes, facilitaria l'organització d'una milícia local per la protecció del territori i a falta de tropes que es van haver de desplaçar a la frontera amb França. De fet, al corregiment de Tortosa, el Pinell va ser una de les cinc viles juntament amb la d'Alcanar, Xerta, Móra i Flix que va disposar d'una esquadra fins

les seves dissolucions a finals del mateix any, tot i que la del Pinell encara es va mantenir el 1720.

Les esquadres consistien en grups de paisans armats, dirigits pels batlles com a "jefes". Tenien una funció policial (mantenir l'orde públic, guardar els camins i perseguir les últimes resistències austriacistes i bandolers...). La del Pinell estava formada per 30 homes afectes al rei Felip V, conduïda pel batlle Josep Espinós i com a subaltern Francesc Albanell. El fet de poder crear i allistar-se a una esquadra suposava rebre una compensació econòmica. Al "jefe" li corresponien 175 rals al mes i el pa de munició, per al subaltern 3 rals al dia i la seva ració de pa i per a la resta de components, 1 ral al dia i una ració de pa de munició diaris. Aquest fet suposava ingressos econòmics pels veïns del Pinell allistats i les seves famílies.

Amb la signatura de pau de 1720, aquestes esquadres borbòniques es van dissoldre i desarmar. Algunes van tenir continuïtat i es van reestructurar per acabar sent l'origen de l'actual cos policial català dels mossos d'esquadra, d'aquí el seu nom. No sabem si va continuar activa l'esquadra del Pinell però tot i els continus edictes prohibitius d'armes, els representants de l'Ajuntament reclamaren el seu privilegi el 1728 i va ser renovat pel duc de Berwick per poder fer ús d'armes de foc i de tall per tot el Principat. Un dret que tal com he comentat anteriorment es va perllongar fins passat el primer quart del segle XIX.

Per acabar, el fet que un poble pogués tenir el privilegi de celebrar mercat significava disposar d'un cert potencial econòmic. En el cas dels pinellans els beneficiava pel lliure comerç dels seus productes excedents i així tenir més ingressos econòmics. El mercat franc de drets, com el seu nom indica, els donava drets. Això implicava a favor dels veïns deixar de pagar impostos al Castellar d'Amposta per la compra o venda al mercat de determinats productes tal com marcaven els antics capbreus locals. Aquest fet també posa en evidència la pèrdua de poder per part del senyor jurisdiccional en favor del rei tal com ja es posà de manifest amb els decrets de nova planta de 1716 i després amb les desamortitzacions senyoriales al segle XIX en què quedaven abolits els senyorius.

Remitent, amb el nom de la mare de Josep Borrull, de la carta confiscada que s'havia d'enviar al Pinell.

Espanyols refugiats a Normandia (1936-39)

Antònia Serres Buenaventura

Fa quatre anys, Josep R. Amposta Borrull "Julià" va trobar al Messanger una comunicació enviada el 19 de desembre de 2013 per una estudiant francesa, Chloe Marcheron, resident a Caen (Normandia), que estava realitzant un estudi sobre els refugiats espanyols al departament de Calvados¹. Mitjançant Faceboock havia buscat el cognom Borrull al Pinell i va trobar a Josep R. Amposta Borrull. La noia volia averiguar si coneixia o vivia al Pinell, Josep Borrull Borrull, antic refugiat a França. Després d'un intercanvi de missatges, Josep R. va deduir que es tractava de Maciana.

Llavors la jove Cloe va posar en contacte a Josep R. amb la seua professora d'història Coraline Arruego (filla de refugiats espanyols) que tenia més informació sobre el tema, ja que havia realitzat la seva tesi de final de carrera, sobre *Els refugiats espanyols a Calvados: 1937-1940*, gràcies a la documentació dels Arxius Departamentals de Calvados dipositats a la Prefectura de Caen.

Segons explica la Sra. Arruego al seu treball de recerca, de 1936 à 1938 va haver-hi tres onades migratòries. La primera de l'estiu de 1936 procedia d'Astúries i del País Basc, quan foren ocupats per exèrcit franquista. La segona onada va afectar unes 15.000 persones, de les quals 600 evacuades de Biscaia foren acollides a Calvados després del bombardeig de Bilbao el 1937. La tercera onada va afectar unes 25.000 persones després de l'ocupació de l'Aragó la primavera de 1938. Finalment el gran èxode es produeix a l'inici de 1939, amb la Retirada, quan els refugiats a Catalunya i part de l'exèrcit republicà (prop de 500.000) passen la frontera.

¹ Calvados és un departament francès situat a la regió de Normandia, al costat del canal de la Mànega.

Allí separen les dones, els infants, la gent gran i els ferits dels homes que a la vora del mar, van ser internats en els camps de concentració, a Argelès, Saint Cyprien i Barcarès, juntament amb els soldats de exèrcit republicà, que del 5 al 9 de febrer, van creuar la frontera quan els nacionals hi estaven arribant.

Les dones i els infants foren traslladats en tren i allotjats per tot el territori francès. En aquest cas van arribar a l'estació de Caen i d'allí eren distribuïts entre unes vint poblacions del departament de Calvados. Es van habilitar locals municipals, convents, centres de vacances, castells... per un acolliment que pensaven seria temporal. Als diferents municipis on foren acollits es va crear uns comitès encarregats d'organitzar la seua estança. Estaven formats per regidors municipals, membres dels Sindicats o organitzacions religioses. El cost del manteniment dels refugiats s'establia en 7 francs per un adult i 5 F. per un infant.

La vida als centres dels refugiats estava reglamentada per una sèrie de normes referents a la seua ocupació i obligacions. No podien circular lliurement pel territori, ni rebre visites que no estiguessin autoritzades per la prefectura. Tampoc es podia difondre la premsa republicana espanyola que aconsellava no tornar a Espanya, tot el contrari del que pretenien les autoritats franceses. La policia exercia un control sobre les activitats i relacions dels refugiats amb organitzacions polítiques o sindicals que estaven prohibides. Quan va caure el govern del Front Popular² la situació dels refugiats va empitjorar.

Arruego afegeix que en una comunicació del comissari de policia de Bayeux dirigida al sotsprefecte el 1939, afirma que "els espanyols no són motiu d'atenció de la policia per les seues activitats polítiques o immiscir-se en la vida social de la ciutat. No són considerats perillous". Eren gent tranquil·la, acceptada pels francesos, però l'arribada massiva de 1939 va canviar la situació.

Algunes poblacions van protestar perquè els turistes havien cancel·lat les seues estàncies a la costa a causa de l'allotjament dels refugiats i les cases de colònies escolars també es necessitaven per les vacances dels infants francesos. De manera que a la platja d'Arromanches s'aprofità unes construccions antigues i se'n construeix de noves per a traslladar-hi 1200 refugiat a principis de maig de 1939. Cada barracó mesurava 30 m de

llarg per 6 d'ample i una alçada de 2.50 m.

La principal preocupació de moltes famílies era retrobar els familiars dispersos pels camps de concentració. La Creu Roja es va encarregar de localitzar els homes buscats i a partir d'aquí es va afavorir el reagrupament familiar. Podien escriure una carta per setmana que passava la censura, però algunes eren confiscades i no arribaven mai al seu destinatari.

Tot i l'esforç de les autoritats franceses perquè les famílies refugiades anessin retornant a Espanya, hi havia molt poca informació i molta por, donada la situació de repressió que estava exercint el govern de Franco. El 9 de febrer del 1939 es va promulgar la *Ley de Responsabilidades Políticas*, per la qual podien jutjar amb efectes retroactius els partits i els militants integrants del Front Popular, les organitzacions separatistes, els sindicalistes de la UGT, la CNT i tots els que s'haguessin oposat al triomf del *Movimiento Nacional*.

Al setembre de 1939 havia començat la Segona Guerra Mundial i a primers de maig de 1940 els alemanys ocupaven Holanda, Bèlgica i el nord de França. Ara serien els francesos els qui es convertien en refugiats fugint dels nazis.

Els pinellans refugiats a França

L'exili dels pinellans es va iniciar abans que el 3 d'abril de 1938 l'exèrcit nacional arribés al Pinell. Amb carros i caminant les famílies abandonaven el poble pensant que seria per una temporada. Van passar l'Ebre abans que el pont de Móra fos dinamitat i es van anar quedant a les poblacions on trobaven acollida, als voltants de Reus, al Vendrell, Martorell, Argentona... Però en acabar la batalla de l'Ebre el 16 de novembre de 1938, l'exèrcit franquista va avançar ràpid cap a Barcelona. Molts civils van acompanyar l'exèrcit republicà en la sua retirada cap a la frontera. Cinquanta-set famílies del Pinell es van exiliar (unes 168 persones), Onze de les quals van tornar des de l'any 1950 fins al 1988³. La majoria van acabar residint a la zona del Rosselló, al sud de França.

Josep Borrull Borrull, Maciana, explica al llibre "*Xiquets i xiquetes de la Guerra*" (Pàgina 113) com a son pare el van retenir a la frontera i el van internar, primer al camp d'Argelès i després al de Bram. Ell (amb setze anys), sa mare i altres refugiats foren conduïts a Normandia al poble de Ver-sur-Mer i allotjats a unes casetes de co-

2 El Front Popular fou una coalició de partits d'esquerra que va governar a França de 1936 a 1938.

3 Serres Antònia. *Desfeta i Recuperació, Guerra i Postguerra al Pinell*. Pg 65-67.

lònies de vacances dels fills dels treballadors de la CGT francesa.

Alli compartien l'habitació amb les famílies del Gaiter i la de Miquel Joan Vidiella, també del Pinell. En començar les vacances escolars els van traslladar al camp de refugiats d'Arromanches, on vivien en uns barracons que compartien unes vint persones. L'encarregat del camp va reclamar a son pare que es trobava a Bram i es va poder reunir amb ells.

El 24 de juny de 1939, Josep Borrull escriu una carta a l'oncle del Pinell Ramon Borrull. Li comenta que feia tres mesos n'havia escrit una altra que no havia rebut resposta (esta tampoc en tindria, ja que fou confiscada). Li diu que podien treballar les seues terres i quedar-se els fruits, ja que ells no sabien quan podrien tornar. Demana informació sobre el germà gran que formava part de l'exèrcit republicà que va quedar presoner a València. Acaba amb records per son oncle de Bariol i per sa tia Raimunda.

Aquesta carta va quedar arxivada a la Prefectura de Caen, Les autoritats franceses no volien que des d'Espanya els fessin saber que era millor que no tornessin, ja que la situació al país era molt dolenta. Efectivament, quan Joan, el germà gran va tornar al poble fou detingut i empresonat a Lleida. El Jutjat Militar de Gandesa el va condemnar a la pena de mort, executada el dia 25 de novembre de 1939, tenia 22 anys.

La Sra Arruego amb motiu de la seua recerca, havia trobat aquesta carta i en va fer arribar una còpia a Josep R, Amposta Borrull, el qual la va entregar a Josep Borrull Borrull, "Maciana". Casi vuitanta anys després Josep tenia a les mans una còpia aquella carta que ell havia escrit i que mai va arribar al seu destí. La majoria dels refugiats espanyols es van quedar a França on van patir primer la Segona Guerra Mundial i si van tenir la sort de no ser detinguts pels nazis i enviats a un camp d'extermini, acabada la guerra el 1945 van haver de refer les seues vides. Finalment, Josep Borrull, "Maciana" i el seu pare van retornar al Pinell l'any 1971.

Josep Borrull Borrull, fotografiat al camp d'Arromanches el 12 de juliol de 1939.

Ja som al Fatumer número 100

Associació Cultural Pi del Broi

Fa 26 anys, a l'estiu de 1995, un grup de jòvens del Pinell es va organitzar per crear una associació cultural, amb l'objectiu de recuperar i divulgar el patrimoni cultural, històric i natural del Pinell.

Aquest foren els fundadors:

Josep R. Alabart March,
Selvi Alcon Montagut
Àngel Altadill Espinós
Marifé Altadill Espinós
David Arnal Benaiges
Teresa Delgado
Magda Ferré Serrà
Ramon Hernández March
M. Josep March Sanjuan
Marc Martínez Aroca
Joan Martínez Aroca
Lluís Peris Franch
Montserrat Riba Cubero

Col·laboradors de la revista Fatumer

Una de les activitats de l'Associació ha estat la publicació de la revista trimestral Fatumer. Gràcies als col·laboradors, als subscriptors i a l'ajut econòmic de les institucions ha estat possible durant 26 anys arribar ara al número cent.

Josep Ramon Alabart March
M. José Alabart March
Selvi Alcon Montagut
Meritxel Alcon Pallarés
Josep Mª Alcoverro Martínez
Montserrat Algueró Espinós
Àngel Altadill Espinós
Marifé Altadill Espinós
Carles Altadill Serres
Àxel Altadill Roselló
Rosita Amposta Borrull
Eva Amposta Serres
M. Jesús Ardevol Gironés
David Arnal Benaiges
Míriam Blanch Colell
Elàdia Borràs Arnal
Judit Borrull Llop
Pere J. Chertó Vallespí
Agustí Colell Martínez
Serafina de Dios Martínez

Laia Domenech Alcon
Jaume Escudé Montfort
Sara Espinós Ferrer
Isabel Feliu Estopiñà
Magda Ferré Serrà
Joan Ferré Serrà
Aurora Ferré Serrà
Simó Ferré Serres
Felip Fucho Pascual
Laia García Borrull
Joana Guarí Segura
Ramon Hernández March
Antoni Julià Arnal
Llorenç R. March Sanjuan
Josep M. March Sanjuan
Josep M. March Ferré
Magdalena March Torrado
Marc Martínez Aroca
Joan Martínez Aroca
Eleuterio Martínez Serres
Anna Martínez Vives
Marta Martínez Vives
Albert Martínez Oller
Griselda Martínez Oseleti
Loreto Meix Boira
Irene Montagut Pellissa
Joan Olesa Vallespí
Gesamí Olesa Sancho
Assumpció Palau Torné
Xavier Prera Menero
Joan Prieto Serrà
Montserrat Riba Cubero
Sergi Serrano Segura
Antònia Serres Buenaventura
Sara Serres Palau
Laureano Serres Montagut
Èric Serres Briançó
Albert Telese Compte
Pilar Tramunt Vinaixa
Damià Vallespí Alcon
Janet Vallespí Marc
Laura Vallespí Martí
Meritxell Ventura Aguilar
Cristina Vidiella Amposta
Jordi Vidiella Amposta
Tots els veïns que ens han deixat fotografies antigues
SIAD del Consell Comarcal de la Terra Alta
Oficina d'atenció al consumidor (CCTA)
Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica de la Terra Alta
Ajuntament del Pinell de Brai
Diputació de Tarragona
Departament de Presidència, Generalitat de Catalunya

En celebrem 100!

Marifè Altadill Espinós

L'estiu de 1995 va veure la llum el primer número del Fatumer i ja en van cent! Ho va fer possible l'associació cultural anomenada "Pi del Broi", nascuda a tal efecte.

En aquell primer número es prometia que el Fatumer sortiria cada tres mesos i això s'ha complert durant vint-i-sis anys, i continua...

Estic orgullosa d'haver format part d'aquell naixement. Ara mateix recordo la il·lusió de començar des de zero, la inquietud per si tindria bona acceptació o no, les ganes de tenir a les mans el primer exemplar. I recordo també un dia de festa major, a la pista venent la revista i com ens la trèieu de les mans. Quina emoció sentir aquella gran acollida, aquell interès que va despertar i que va fer que de seguida s'esgotessin els exemplars. Moltes gràcies a tothom, perquè per tal que el Fatumer sigui possible no només cal que hi hagi gent al davant per elaborar-lo, també cal que hi hagi gent al darrera apreciand-lo, llegint-lo i donant-li valor. Sense la vostra acollida aquella iniciativa no hagués tingut continuïtat, i molt menys fins ara.

El valor que té va més enllà de la lectura, l'entreteniment o la informació. El Fatumer també és un portal en el temps. No tan sols perquè ens permet anar al passat a través dels seus articles, il·lustracions i fotografies, sinó perquè deixa testimoni escrit del present, i les

generacions futures veuran com vivíem, com parlàvem, qui érem, què fèiem. Us imagineu que hagués arribat a les nostres mans una revista com el Fatumer feta pels nostres avantpassats? Que les fotos antigues que s'han publicat a la secció "Qui és qui?" haguessin estat publicades i comentades pels mateixos protagonistes? Així que, la nostra estimada i senzilla revista és tot un llegat que cal continuar cultivant.

Ara estem a l'època de les noves tecnologies, de la digitalització, de la realitat virtual. I el Fatumer és una revista en paper. Penso que aquest també és un tresor que cal preservar, i persistir en aquest format tant com es pugui. Cal modernitzar-se, sí, però també mantenir la bellesa de tot allò que podem tocar amb les mans i fins i tot olorar-ho. De fet, en el temps que portem de pandèmia la majoria de nosaltres hem hagut de servir-nos molt de les noves tecnologies i hem après que amb el Fatumer mai tindrem problemes per accedir-hi perquè li caigui la connexió, marxi la llum elèctrica, no arribi la cobertura, li falli el port USB o la disquetera s'hagi quedat obsoleta. El Fatumer sempre està disponible i a l'abast de tothom. El seu format pot caure en desús en un futur, però sempre serà vàlid i compatible per ser llegit i fruit.

Per acabar, vull celebrar els 100 números del Fatumer felicitant tothom que l'ha fet possible i desitjant que arribi als 100 anys. No falta tant, que ja n'hem passat 26!!!

Fatumer o Fatumero?

Maria Josep March Sanjuan

La pregunta que dona títol a est breu escrit és una de les moltes que ens vam plantejar el grup de persones que a fa uns quant anys nos vam posar d'acord per fer alguna cosa pel poble, per a la gent, per a naltres mateixes... Érem de diferents edats però compartíem ganes d'organitzar-nos per dinamitzar el Pinell culturalment, per posar en valor la seua història, costums, fesomia, manera de ser... En aquell moment ja érem força conscients que des de fora, no es pensava en naltres de manera respectuosa i que, o ens animàvem i construïem, o la inèrcia i la individualitat no permetrien que aixequéssem cap.

Recordo aquell inici en alegria, en una rialla a la boca... Els anys han passat, alguns vam anar a viure fora, uns es van mantenir col·laborant amb el Fatumer i l'Associació Pi del Broi i uns altres nos vam acomiadar, tot i ser-ne seguidores i admiradores. Després de tants anys felicito les persones que els han mantingut vius, amb els seus escrits, recerques, aportacions..., perquè han ajudat a fer poble i a donar a entendre que quan tenim sentit és quan som capaces de veure-mos i de viure-mos com a tal.

El Fatumer són un conjunt de peces que retraten al Pinell, com un puzzle, que número a número, encaixats uns al costat de l'altre, ens recordend'on venim, mostren qui som i auguren qui podem arribar a ser.

Per molts anys de Fatumer i gràcies!!!

26 anys de revista Fatumer, 101 números

Ramon Hernández March

L'any 1995 es va crear l'associació Cultural Pi del Broi amb l'objectiu de dinamitzar i impulsar culturalment el nostre poble. Es van formar diverses seccions dins l'entitat com: la secció excursionista l'Oliver de les aracades, per fomentar el senderisme pel terme i també fora. El cap de dansa per potenciar el ball tradicional més representatiu al nostre poble i territori, la jota. La secció de bitlles per recuperar un joc tradicional local. La secció teatre...

A la vegada, l'organització d'activitats variades com la presentació de llibres, exposicions, xerrades, cursets de ball, ... I la publicació de la revista Fatumer amb format de premsa local, per tal de donar a conèixer totes les activitats de l'associació, amb diverses seccions dins la revista, amb articles o escrits per conèixer millor l'història local, notícies, actes de l'ajuntament... En definitiva un projecte molt il·lusionant i ambiciós.

Ara toca felicitar-nos pel número 100 del Fatumer i per la importància que suposa l'existència en pobles petits com el Pinell de premsa local. Ben segur que tot el publicat a la revista serà una bona herència per les futures generacions de pinellanes/ans, per conèixer les vivències del nostre poble.

L'empenta inicial d'un grup de joves, les persones que amb el seu esforç donen actualment continuïtat a la revista amb la seva organització i confecció; els col·laboradors amb la publicació d'articles i demés, fa que després de 26 anys, s'hagi aconseguit arribar al present número 100, tot i que són 101 els números publicats ja que el primer va ser el número 0.

Per acabar m'agradaria recuperar el missatge que vam publicar a l'editorial del primer Fatumer i que després de 26 anys encara és vigent i actual:

*"L'associació cultural Pi del Broi us presenta la revista "Fatumer" que vol ser un vehicle de comunicació i expressió de les inquietuds de tothom. La revista està oberta a la participació i idees de tot lo poble, perquè pensam que hi ha molt feto per a dir, per a fer, per proposar, per criticar, per construir, per animar, per a valorar..."***Felicitats Fatumer!**

Una idea, una il·lusió

Magda Ferré Serrà

Hi havia una vegada una història molt entranyable. Era cap allà el 1995 quan un grup de jòvens del Pinell tenien la necessitat de crear alguna cosa diferent, nova. Tenien inquietuds, idees i molta il·lusió. Motivats i molt engrescats, van començar a reunir-se a una caseta del Castell. A poc a poc i amb tot l'entusiasme que requeria l'ocasió, van començar a forjar els pilars d'una criatura juganera i propera. Aquells jòvens, necessitats de noves iniciatives, van idear les quatre parets d'una nova entitat associativa, *El Pi del Broi*, tot un repte.

El Pi del Broi va aixecar-se amb l'esforç, la dedicació i l'ànim d'aquella joventud que pretenia fer més gran el nostre teixit cultural i associatiu. Va néixer la necessitat de buscar un altaveu per on poder reflexionar i opinar sobre coses properes, sobre coses del Pinell. Va néixer lo *Fatumer*, revista amb un nom molt pinellà que, emparentat en *Fato*, vol dir "un munt de coses". Per tant, el nom ens fa més fàcil quin és el seu contingut, lloc on hi cap tot i on tothom hi pot dir la seua opinió.

El pilar inicial d'aquesta història ha estat, és i serà un pi carregat de moltes branques que, a poc a poc i per una jovenívola iniciativa, ha anat forjant un entramat d'activitats culturals durant tots aquests anys. Lo Fatumer, la seua filla més lletraferida, ha estat, és i serà l'altaveu de les diverses i noticiades històries del nostre poble, un espai obert i multidisciplinari, on tothom hi pot escriure la seua opinió i les seues recerques.

Aquella xiqueta, nascuda el 1995, celebra el seu aniversari, el núm. 100, tot un repte i satisfacció. Aquell grup de jòvens engrescats i enamorats del seu poble i de les seues possibilitats culturals, ara podem sentir-nos satisfets i contemplar com aquella xiqueta s'ha fet tota una dona, una de les millors dones de la història recent del Pinell.

Un conte bonic de recordar que el sentim nostre, del Pinell i de la seua gent. Gràcies a tothom que ha fet i fa possible el seu caminar.
SEGUIM!

Anar a Santa Magdalena

Marifé Altadill Espinós

Dimecres

il·lusionada vaig corrent a cal Torero
a comprar-me unes sabatilles.
Són blau marí, de roba,
amb la sola dura i blanca.
Totes són així, però són especials.
Són per anar a Santa Magdalena.

Dijous

la mare em diu que si no me les poso,
el dissabte em llagaran.
Són quasi les tres i vaig a escola
amb sabatilles noves.
Pel camí, volo, suro, sóc feliç!
Fins i tot, he anat a tombar a l'ereta
per fer més llarg el camí.

A l'escola, a la fila,

la senyoreta Meme s'apropa
i corro a ensenyar-li les meues sabatilles.
Em fa alifàries.

Algunes companyes s'afanyen
a mostrar-li també les seues.
Altres li expliquen que ja les tenen
a casa preparades.

Divendres, emoció.

Són tres quarts de dotze
i ens deixen sortir d'escola
per anar a veure ventar la campana.
Costa de l'Olla amunt, correm.
No hi ha fatiga, ni cansament.
I a les dotze, puntual,
la campana canta.

La mare em recorda

que he d'anar al forn del castell
a comprar xuscos.
I jo m'imagino ja als esmorzadors
amb l'entrepà de truita i la cantimplora.
A la nit, l'ajudo.

Pataca freda, carn arrebossada,
la macedònia...

Roba per al fred, per a la calor,
sigui el que sigui ho aguantarem.
Me'n vaig a dormir.

Espero el dissabte, impacient.

Dissabte,

Sona el mòbil i obro els ulls.

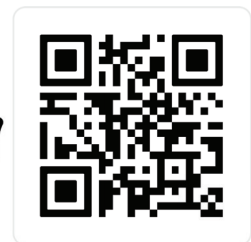
Disset d'abril de 2021.

No vaig a escola

i tinc més de cinquanta anys.

I no podem anar a Santa Magdalena enguany.

“Si m’escaneges veuràs ventar la campana”

Escaneja'm

Carrasques del Terme (I)

Agustí Colell Martínez

La climatologia i el tipus de terreny són determinants en la flora del paisatge, en el nostre terme municipal, de sols calcaris i clima sec i calorós, no abunden les carrasques, a més, han de competir amb el pi blanc. Aquest és una espècie invasora que està afavorida per la propagació d'incendis ja que les pinyes, en cremar-se, escampen abundants pinyons. Així mateix, les repoblacions forestals de voltants de 1960 que reparaven els estralls de la Guerra Civil amb pi blanc varen ser molt efectives, resultant una alta densitat de pins. A inicis dels anys 80 es van produir dos incendis a Cavalls, provinents de la crema d'escombraries a l'antic abocador de Gandesa, que van precisar d'una altra repoblació a Cavalls, majoritàriament de pi, solament en alguns llocs es varen sembrar glans, que el jabalins es menjaven a la nit, encara que sí varen germinar al cim de Sant Marc on actualment se'n poden trobar unes quantes fileres d'uns 2 metres d'altura. Queda clar que la intervenció humana ha afavorit al pi, en perjudici de la carrasca.

En la Foto 1 es veu una zona de repoblació de carrasques situada a un centenar de metres de la basseta d'Astasio. Es veu la disposició en fileres i la poca envergadura de les carrasques comparada amb la dels pins del costats. Tota aquesta arbreria és de repoblació, al voltant de 1960, per tant tenen una seixantena d'anys.

Tenim carrasques per tot el terme de cultiu, relativament poques i plantades pels nostres avantpassats, i si hem de buscar llocs amb densitat apreciable hem de pujar a la serra de Pàndols. En la Foto 2, on s'assenyala el monòlit de les Brigades Internacionals, es marquen dos zones: la que és a més a prop de la carretera està ja en el terme de Gandesa, l'altra zona forma part de la vall Closa, i és on hi ha major concentració i extensió de tot el terme.

Foto 1.

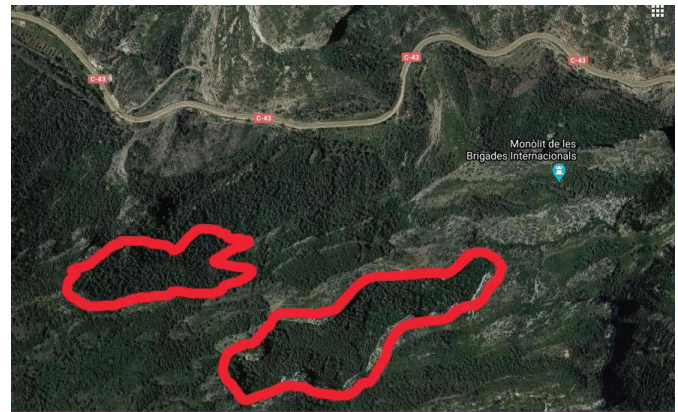

Foto 2.

A la vessant oriental de Pàndols en trobem als voltants de la font dels l'Algars i a sota d'un cingle tocant a la Portella de Cansalada i de Seco. A la vessant que dona a la carretera de la Fontcalda se'n poden trobar en molta més quantitat.

A la serra de Cavalls hi ha una concentració notable al pujador de Xicarro i algunes més a prop de la font de Cavalls. Totes les zones esmentades anteriorment són obagues molt protegides del sol, i en altres obagues com l'hedrera del camí de Santa Magdalena, l'Algar de Joan Martínez Aroca o a la costa de la Lloba, lindant al Domenge de Montagut, també en trobem, encara que estan molt espaiades l'una de l'altra.

A la resta de la Terra Alta proliferen les carrasques en més llocs i en més grandària, la qual cosa fa pensar que les serres de Pàndols i Cavalls delimiten dos zones climàtiques prou diferenciades, i la frontera climàtica queda corroborada per una altra espècie d'arbre: el garrofer, que suporta perfectament el clima dels plans del Pinell, però no el de la resta de la Terra Alta.

En posteriors escrits veurem algunes carrasques notòries ubicades en llocs cultivats.

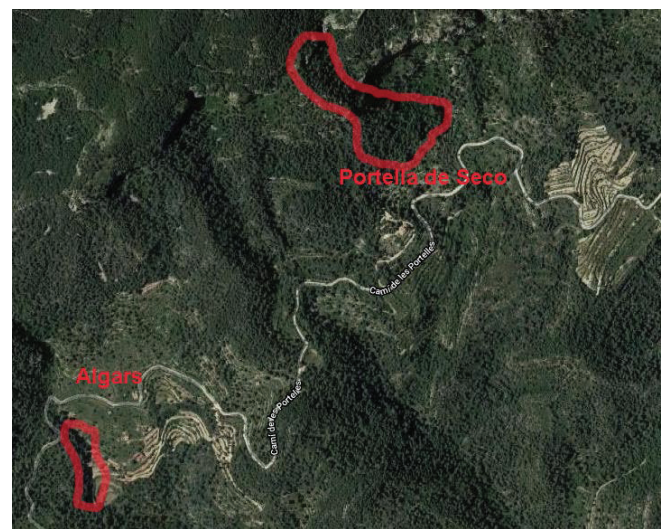

Foto 3.

Nova tarifa de la llum

Josep Ramon Clua. OCIC Terra Alta

La nova normativa elèctrica sobre peatges i càrrecs ha entrat en aplicació des de l'1 de juny de 2021, i ens diuen que ens ajudarà en el procés de canvi cap a una gestió eficient de l'energia i la sostenibilitat. A partir d'ara, s'unificaran els contractes de fins a 15 KW contractats amb una sola tarifa. A tots els usuaris se'ns aplicarà la nova tarifa 2.0TD. Es reduirà el pes del cost fix de la factura (potència contractada) i s'incrementarà el del cost variable (energia consumida). Els contractes quedaran en 3 trams horaris: La nova tarifa d'accés 2.0TD tindrà períodes diferenciats en funció de l'hora i el dia.

Tres períodes energia

Punta (P1): de 10 - 14 h i de 18 - 22 h, de dilluns a divendres.

Pla (P2): de 8 - 10 h, de 14 - 18 h i de 22 - 24 h de dilluns a divendres.

Vall (P3): de 0 - 8 h els dies laborables i les 24 h dels dissabtes, diumenges i festius nacionals.

2 períodes potència

Vall: de 0 - 8 h

Punta: de 8 - 24 h

Els clients domèstics amb potència fins a 15 KW passaran a tenir 2 potències contractades. Si bé inicialment les 2 potències seran iguals, el client podrà decidir si vol una potència diferent per algun dels dos períodes possibles. Com fins ara, la potència més gran no podrà ser superior a la que li permeti el certificat de la seva instal·lació. Fins al maig de 2022 es podran fer dos canvis de potència gratuïts, per ajustar la que volem contractar en hora punta i vall. Per ajudar-nos a fer aquesta tria la nova factura ens informará dels pics de potència màxims al nostre domicili els darrers 12 mesos, tant en vall com en punta. Els consumidors haurem d'adaptar els nostres hàbits de consum i la potència contractada si volem estalviar en la nostra factura de la llum.

Que passarà amb la factura? La nova normativa, a partir de l'1 de juny, comporta un canvi del procés de facturació per l'aplicació de les noves estructures tarifàries. A la pràctica suposa que el client rebrà, en

un temps inferior a l'habitual, dos factures, que podran arribar de forma diferent al que s'està acostumat.

En qualsevol cas hem de tenir present que les tarifes de peatges i càrrecs són solament un dels components que incidiran en el preu de l'electricitat. En últim terme, el preu dependrà de la comercialitzadora i de la tarifa elegida. No serà el mateix si estàs al mercat regulat i tens la tarifa Preu de Venda Petit Consumidor (PVPC) o estàs al mercat lliure. Si tenim contractada la tarifa PVPC, l'1 de juny s'actualitzarà automàticament. Si estem al mercat lliure, les comercialitzadores tenen més llibertat per a traslladar aquests canvis a les seves tarifes, si bé han d'informar el consumidor de la manera en què ho fan:

Hi haurà varies opcions possibles:

Si tenim una tarifa amb preu fix, la nostra comercialitzadora pot aplicar els canvis de diferent manera:

Comunicar i aplicar unes noves tarifes de tres trams a partir de l'1 de juny (algunes comercialitzadores ja han fet públiques les noves tarifes en aquest sentit).

Mantenir l'estructura de preu actual (un mateix preu tot el dia o amb discriminació horària), però pujant o baixant el preu per a traslladar les conseqüències del canvi.

Si tenim tarifa plana o una tarifa amb horaris especials, la nostra comercialitzadora ens haurà d'explicar com traslladarà les noves tarifes d'accés.

Pels que tinguin una tarifa indexada, el normal serà que la nostra comercialitzadora ens apliqui directament els canvis i es passi a tenir una tarifa indexada amb tres trams, igual que el PVPC.

A mode de resum, la primera cosa que hem de saber per començar a entendre el nou sistema de facturació és saber si estem al mercat regulat o al mercat lliure. Si estem al mercat regulat PVPC el canvi se'ns farà automàtic a la nova tarifa 2.0TD fins a 15 KW.

Si estem al mercat lliure, tal com hem dit, la nostra comercialitzadora ens haurà d'informar de la manera que repercutirà aquest canvi al nostre contracte i de les diferents possibilitats per a saber quina s'adapta millor al nostre cas.

Evidentment, el propòsit d'aquest escrit no és del ser exhaustius en tota la casuística que es pot presentar, per això, a l'OCIC de la Terra Alta, restem a la vostra disposició per ajudar-vos a aclarir els vostres dubtes.

Aerogeneradors. Equivalències energètiques

Agustí Colell Martínez

Vegem, seguidament, algunes equivalències energètiques dels generadors.

Suposo a cada aerogenerador una potència de 4MW.

Fan falta 54 tractors de 100 cavalls per obtenir 4Mw (un sol molinet)

$$54 \text{ tractors} \cdot \frac{100CV}{1 \text{ tractor}} \cdot \frac{746w}{1CV} = 4028400w \cong 4Mw$$

A l'estiu, quan puja la garbinada, els tractors bramarien a potència màxima, a 2500rpm (par màxim d'alguns tractors). En temps anticiclònic es podrien parar. Per disseny, s'estima que el rendiment dels molinets està en un 45%, per tant els tractors funcionarien a bona marxa de manera constant. Al poble del Pinell no disposem de tants tractors com per substituir un sol molinet.

Evita, en 2 hores, l'abocament d'un volum de CO₂ equivalent a la piscina del Pinell.

De tots els combustibles fòssils, el gas és el més net. Suposem el més eficient energèticament: el metà, i amb rendiments de laboratori: 212,8Kca cada 16 gr de metà. Aquesta quantitat de metà es crema generant 22,4 litres de CO₂.

$$4Mw \cdot h = 4000000 \cdot 3600J \frac{1Kca}{4186J} \cdot \frac{1molCH_4}{212,8Kca} \cdot \frac{22,4lCO_2}{1molCH_4} = 361939lCO_2 \cong 362m^3CO_2$$

El gas que s'utilitza en generació és una mescla, per tant es produeix més CO₂ per a aconseguir els 4Mw·h, així mateix les condicions de producció no són de laboratori sinó que són en centrals tèrmiques que solen tenir una eficiència del 70%; cal considerar també que els molinets no funcionen a màxima potència sempre, suposarem, com en l'apartat anterior, que funcionen a règim del 45%.

$$\frac{360m^3 \cdot 45}{70} = 230m^3 CO_2$$

Si suposem que l'altura mitjana de la piscina del Pinell és de 1,5m tindrem que la seva capacitat és de 12x25x1,5=450m³. Per tant, en 2 hores un molinet estalvia, de llarg, l'abocament a l'atmosfera d'un volum de CO₂ equivalent al volum de la piscina.

En una hora cada molinet evita cremar més d'un bidó de fuel.

En condicions ideals, un litre de fuel proporciona una energia de 10,75 Kw·h.

$$4Mw \cdot h = 4000Kw \cdot h \frac{1l \text{ Fuel}}{10,75Kw \cdot h} = 372l \text{ Fuel}$$

Suposem els mateixos paràmetres de rendiment que en l'apartat anterior, és a dir, 45% d'eficàcia eòlica i 70% de rendiment en centrals tèrmiques.

$$372l \frac{45}{70} = 240l \text{ Fuel}$$

Més d'un bidó de 200 litres, per hora i per molinet.

La potència total és comparable a la d'un reactor nuclear.

La potència dels reactors d'Ascó és 1.030 i 1.027 MW i la potència del reactor de Vandellòs és de 1.040Mw. El número d'aerogeneradors a les Terres de l'Ebre és de 328, considerant una potència de 4 Mw sumarien 1.212Mw.

Caldria fer una rectificació a la baixa donat que la potència de molts aerogeneradors ja en funcionament és inferior a 4Mw, com seria el cas dels parcs eòlics del Perelló (els primers que es varen posar en funcionament), però també es podria fer una previsió a l'alça, ja que en poc temps està previst l'establiment d'altres dos parcs a la Terra Alta augmentant de forma notable la potència total.

Si escalem els càlculs a un any (365·24=8.760 hores) i a tots els molinets de les Terres de l'Ebre (328) les quantitats serien significatives a nivell mundial, el factor d'escala és 8.760·328= 2.873.280.

A l'hora de fer-vos una opinió sobre "MOLINETS SI/ MOLINETS NO", apart d'allò que us puguen dir les plataformes contràries als molinets de les Terres de l'Ebre us prego que penseu en les compensacions energètiques i de CO₂ que heu vist a dalt.

Publicació del llibre del 1r Congrés sobre la Jota als territoris de parla catalana

Josep Ramon Clua. OCIC Terra Alta

L'editorial Afers ha publicat recentment el llibre "La jota als territoris de parla catalana". Aquest llibre recull els textos de les ponències i les comunicacions presentades al 1r Congrés de la Jota, organitzat a Falset entre el 19 i el 21 d'octubre del 2018 per la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament de Falset i l'institut Ramon Muntaner (IRMU). El llibre va ser presentat al 2º Congrés sobre la jota els dies 21, 22 i 23 de maig, celebrat com la darrera edició a Falset.

A més dels divuit articles publicats, s'hi inclouen les «Conclusions» del Congrés, cantades per enversadors i enversadores de cant improvisat, així com un recull bibliogràfic actualitzat sobre la temàtica.

Títols dels articles publicats al llibre

- Les follies de la jota. Carles Mas i Francesc Tomàs Aymerich

Part I. El nom no fa la jota. Francesc Tomás Aymerich

Part II. Carles Mas Garcia

- La música, el ball i la paraula. Les jotes. Felip Munar i Munar

- El ball de la jota a les comarques valencianes. Fermín Pardo Pardo

- L'arribada de la jota a les Terres de l'Ebre. Cinta Martí Domènech i Roc Salvadó Poy.

- La jota al Camp de Tarragona i al Priorat. Del passat a l'actualitat. Salvador Palomar i Abadia.

- La jota a Barcelona. Resseguint identitats perdudes entre nostàlgia i utopia. Gianni Ginesi.

- Tipologia coreogràfica de la jota a les comarques del nord valencià. Joan Vicent Sempere Broch i Àlex Torres Tomàs.

- Quan la tradició és oblidada. La jota a les Terres de Lleida. Miquel-Àngel Flores i Abat.

- La jota, de ball de moda a ball tradicional. Josep Vicent Frechina i Andreu.

- La cançó de ronda, un cert context de la jota cantada. Ramon Vilar i Herms.

- Nous contextos per a la música i el ball tradicionals al segle XXI en els territoris de la diòcesi de Tortosa: els bureos. Lluís-Xavier Flores i Abat.

- Usos i funcions de la jota a les comarques del nord valencià. Extensió i relació entre comarques catalanoparlants i castellanoparlants. Joan Vicent Sempere Broch i Àlex Torres Tomàs.

- La jota ballada i cantada al Pinell de Brai. Ramon Hernandez March.

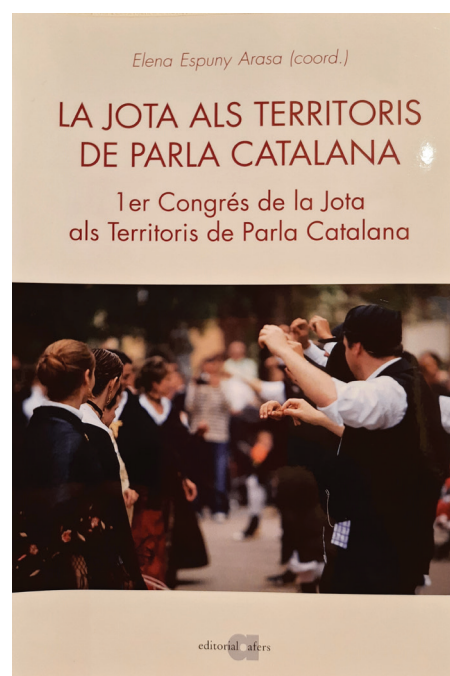
- L'evolució de la jota. El cas de Mallorca. Guillem Bernat Ferrer.

- El programa Dances Vives d'arrel Tradicional. La transmissió de la jota a través de les escoles. Pau Puig Olives i Montserrat Ismael Biosca.

- La transmissió de la jota en la modernitat tardana: el cas del Jotacampus. Eliseu Carbonell Camós.

- Convivència entre transmissió oral y enseñanza académica en el Aragón oriental. Alberto Turón Lanuza.

- La jota a l'escenari. Jordi Rubio i Serra.

Portada del llibre.

Manifestació a Gandesa

El diumenge 9 de maig es va realitzar a Gandesa una concentració sota el lema "LO TERRITORI DIU PROU. Sí a les renovables, però no així". Fou coorganitzada per Trenquem l'Ametlló, GEPEC Ecologistes de Catalunya, Stop Vandellós II, Salvem lo Montsià, Plataforma Tivissa Sud, Salvem Torrefullola i La Mola, i Terra Alta Viva. Va aplegar al voltant de 300 persones d'arreu de les Terres de l'Ebre.

Les entitats organitzadores demanaven la derogació del Decret 16/2019 i la redacció i validació d'un model d'implantació de les energies renovables participatiu, sostenible i respectuós amb els espais naturals, la biodiversitat, els paisatges, el patrimoni cultural i els espais agraris.

Manifestació a Gandesa el dia 9 de maig.

Canvi de titularitat a la farmàcia

A l'abril de l'any 1980 dos jòvens farmacèutics de Tortosa arribaven al Pinell creant la primera oficina de farmàcia. Eren Laureà Blanch Eскурriola titular de l'oficina i la seua dona Dolors López Bertomeu, farmacèutica adjunta. Abans de la Guerra hi havia al carrer Major núm. 11 ca l'Apotecari a l'actual ca Bariolet. Després va ser el farmacèutic de Gandesa qui subministrava els medicaments que venia Carme Pelleja, la infermera del poble. Durant els darrers quaranta-un anys han estat Laureà i la Dolors qui han desenvolupat la seua vida professional al Pinell. Al març d'enguany han realitzat el traspàs de la farmàcia i el lloguer del local a la farmacèutica Anna Pellisa de Cid. Els desitgem a uns el merescut descans i a l'Anna tota la sort a l'iniciar la seua tasca professional al Pinell.

Interior de la farmàcia.

Neteja pels voltants del poble

El diumenge 2 de maig, organitzat per l'Ajuntament, l'escola i l'AMPA es va realitzar una acció de recollida d'envasos, plàstics i altres deixalles que es troben per les vores dels camins i el barranc. A la trobada van participar un grup d'alumnes, pares i veïns que van recollir 76 kg de vidre, 360 kg de rebuig i 9 kg d'envasos. Fem una crida al civisme i al respecte a les persones i la natura. Recollim i reciclem les nostres deixalles!

Nova sala de vetlla al poble

Els serveis funeraris Mena han construït al Poble una sala de vetlla situada a la carretera entre el carrer del Cós i el carrer de Gaudi.

Tls. 600 515 225 i 630 064 056.

Construcció de la sala de vetlla entre el carrer del Cós i el carrer de Gaudi.

Nova sala de vetlla al poble.

Alumnes de 6è

Els alumnes de 6è durant aquest curs 2021.

Festival de fi de curs 2021.

Revetlla de Sant Joan

Celebració de la revetlla de Sant Joan a la pista Roja.

Obertura de la piscina

Reobertura de la piscina municipal el dia 26 de juny, després de la seua rehabilitació.

Pla d'ocupació

Durant dos setmanes entre abril i maig ha tingut lloc al Pinell un Pla d'Ocupació organitzat pel Consell Comarcal de la Terra Alta i finançat per la Diputació de Tarragona. Cinc persones han realitzat aquestes tasques de manteniment

- Pintura tanca i mobiliari urbà a la bassa.
- Pintura mur exterior complex esportiu i piscines.
- Pintura baranes camp de futbol.
- Pintura proteccions carretera sortida del municipi.
- Pintura mobiliari urbà zona picnic (càmping).
- Treballs desbrossadora de l'entorn del pou de la Vila.
- Pintura porxo Ajuntament.

El pou de la Vila.

ACTES DE PLENS DE L'AJUNTAMENT

Acta sessió ordinària 25-03-2021

- S'aprova, per unanimitat, **increment retributiu del personal** al servei de l'administració local en base a la Llei 11/2020, de pressupostos generals de l'Estat. Incrementar les quanties de les retribucions brutes anuals dels membres electes de la Corporació amb dedicació, així com, les quanties dels límits anuals de la indemnització per assistències. **Modificació del pressupost 2/2021.**
- S'aprova, per 6 vots a favor (3 Entesa, 2 Junts i 1 ERC) i 1 abstenció (FIC), la **liquidació** definitiva de l'obra Arranjament xarxa aigua i clavegueram del **carrer Torrent** i pavimentació tram carrer Torrent. Aprovar la **liquidació** definitiva de l'obra Pavimentació i reposició serveis **carrer Tortosa**. Ratificació del conveni amb el COMEBE i la Fundació Escolta Josep Carol per a la realització de **treballs de camp per a joves**. Ratificació de l'adhesió a la contractació centralitzada de **serveis de telecomunicacions**.
- S'aprova, per 4 vots a favor (3 Entesa i 1 ERC), 2 abstencions (Junts) i 1 en contra (FIC), **modificació del pressupost 1/2021.**
- Donar compte de l'informe d'intervenció relatiu al **pla d'ajust. Pla pressupostari a mig termini 2022-2024.**
- **Informació d'alcaldia**
S'ha adjudicat el contracte de les piscines i del solàrium. Començaran les obres a l'abril.

Properament es licitarà el bar de les piscines.

El 8M, atès que no es podia fer l'habitual lectura del manifest, es va fer un vídeo.

Es crearà una borsa de treball per a la llar d'infants.

A Santa Magdalena no hi haurà processó, romeria ni es ventarà la campana a causa de les restriccions per la COVID-19. Aviat es farà una reunió amb la Junta de la Santa Magdalena i la Parròquia.

S'ha fet una roda de premsa per la proposta d'ampliació del Parc Natural dels Ports a Miravet.

S'ha desencallat el tema del Mas de Moteller. S'han fet reunions amb Acuamed, s'ha presentat el conveni i properament passarà per ple. S'han fet reunions Endesa també pel subministrament elèctric a la captació.

Durant l'abril el Pla d'ocupació del Consell Comarcal realitzarà tasques de manteniment al municipi.

La regidora Serres (ERC), regidora de Benestar, explica que es va fer una reunió amb el Director de Benestar de les Terres de l'Ebre, per concretar els requisits tècnics que manquen al Centre de Dia per poder complir amb la normativa i posar-lo a disposició del poble. Es va traslladar la necessitat de poder tenir places públiques.

➤ Precs i preguntes

El regidor Prieto (FIC) manifesta que dóna tot el seu suport en tirar endavant el Centre de Dia i el Mas de Moteller. Formula els següents prec i preguntes:

🗨️ Pregunta perquè les **gravacions del Ple** no són públiques. L'alcaldeessa respon que queden gravades i guardades.

🗨️ Pregunta a la secretària sobre qui és competent per a l'aprovació del **Parc Natural**. La secretària respon que és el Departament de Territori i Sostenibilitat, i que l'Ajuntament té la consideració de part interessada. L'alcaldeessa afegeix que encara no hi ha una proposta, i que s'endarrerirà per poder fer pedagogia al poble i ser transparent. El regidor Prieto diu que s'hauria de fer una consulta, que no és democràtic fer-ho sense preguntar l'opinió del poble. L'alcaldeessa diu que per ser democràtic s'ha de donar informació i deixar opinar, i per això faran pedagogia i donaran informació a la gent del poble per fer-la partícip. Formula el prec que es faci una consulta popular, a aquest prec s'hi adhereixen les regidores de Junts per Catalunya. El regidor Prieto vol fer constar en acta

que quan tiri endavant la proposta no es podrà aturar per part del Ple.

🗨️ Pregunta si **Gandesa i Bot** no van fer acord de ple per **adherir-se a la proposta**. L'alcaldeessa diu que aquests ajuntaments necessiten més temps per madurar la idea. La regidora Vallespí (Junts), en relació a aquest punt, pregunta si ha d'haver-hi correlació entre el parcs per poder continuar la proposta. L'alcaldeessa diu que no, que tot i que el correcte seria que n'hi hagués, però pot no tenir-ne.

La regidora Vallespí formula les següents preguntes:

🗨️ Formula el prec que s'expliqui a la gent com canviarà la **normativa** i com afectarà, així com fer una **consulta**. L'alcaldeessa diu que no s'ha presentat la proposta a la Generalitat perquè ho volen explicar a la gent del poble.

🗨️ Diu que a principis de curs acadèmic, al Consell Escolar, ja es va acordar que havia d'haver una **borsa de treball** d'educadores vigent. Diu que una de les treballadores està de baixa i durant 4 dies ha hagut d'estar una educadora sola. L'alcaldeessa diu que ha passat altres temes per endavant, però ara serà un tema de màxima urgència.

🗨️ Respecte als **nínxols** del cementiri, diu que hi ha gent que en vol comprar i hi ha molta llista d'espera, que si hi ha previst fer-ne de nous. L'alcaldeessa diu que hi ha una zona on se'n podrien fer uns quants. A part, hi ha un projecte d'actuació d'ampliació del cementiri el 2.023, amb una subvenció del PAM. Diu que també s'haurien de rehabilitar nínxols que fa molts anys que estan tancats.

🗨️ Pregunta si l'Ajuntament forma part de **Terra Alta Viva**. L'alcaldeessa respon que no.

Registre de temperatures i pluviometria dels mesos d'abril, maig i juny de 2021

Simó Ferré Serres

Esta segona part de la primavera i començament de l'estiu s'ha donat un règim de precipitació bastant curiós:

L'abril i el maig es van donar diferents episodis de pluja (8 i 6 respectivament); però tots van ser prou minsos, amb un màxim diari de 15 mm (el dia 30 d'abril). Això va provocar que acumuléssim únicament 73 mm durant els dos mesos, quan la mitjana està en 105 mm.

Esta falta de pluja, juntament amb la poca pluja de l'hivern (llevat de la nevada de començaments d'any), pronosticava un estiu de sequera intensa. Però sorprenentment al juny ha sigut molt plujós, amb un total de 113 mm. Este registre suposa un nou record

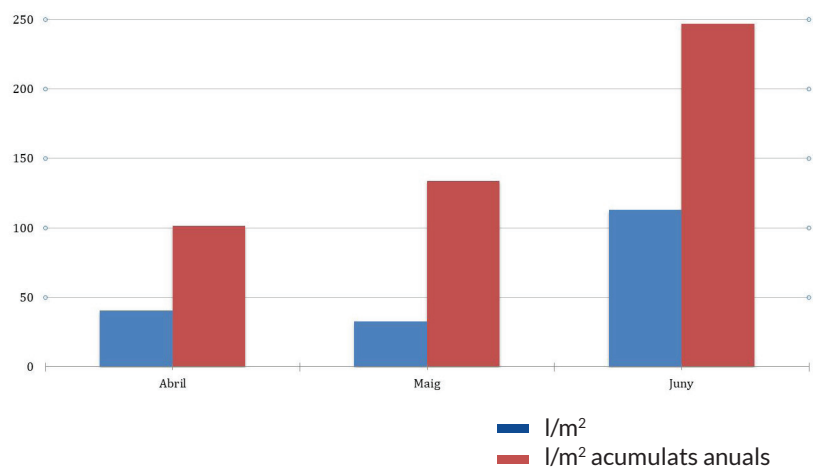
mensual, superant els 89 mm registrats els anys 2013 i 2014. Se tracta d'un registre molt important per a un mes de juny, equivalent a gairebé 4 vegades la mitjana climàtica (29 mm). Entre les dades publicades al Fatumer des de l'any 2001, únicament he pogut trobar un mes amb un ratio més elevat: el maig del 2008, quan es van registrar 216 mm (el registre històric mensual més elevat), el que equival a 4,16 vegades la mitjana climàtica de 52 mm

Este registre tan imponent se deu en gran part a la pluja registrada el dia 1, quan una forta tronada mos va deixar un total de 53 mm en un espai de temps curt. Possiblement durant este període de temps la intensitat de la pluja va ser de caràcter molt fort (entre 30 i 60 mm/h) a torrencial (superior a 60 mm/h).

Val la pena també destacar la tronada del dia 26 al tardet, més que per la pluja (4 mm) pel rellampec que va afectar la part baixa del poble.

	Abril		Maig		Juny	
màxima / mínima abs.	24,4	5,1	30,1	7,8	35,8	13,6
Dia	3	13	29	4	14	2
màxima / mínima mitj.	18,1	9	23,9	13,2	28,3	17,5
Mitjana	13,1		18,2		22,6	

	Abril	Maig	Juny
Pluja mensual	40,5	32,5	113
Pluja mensual mitjana (2001-2021)	53	52	29
Episodis de pluja (> 1 mm)	8	6	5
Pluja anual acumulada	102	134	247

Pel que fa a temperatures, podem considerar estos 3 mesos com a lleugerament frescos, amb temperatures al voltant de 0,5° per davall de la mitjana.

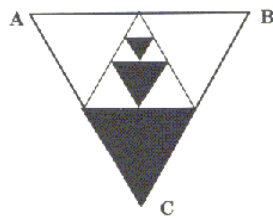
Tot i això es va produir un episodi de calor important, del 12 al 16 de juny, quan les màximes van superar durant 5 dies seguits els 30 graus, assolint-se un màxim de 35,8° el dia 14. Durant estos dies es va donar la primera nit tropical de la temporada estiuenca, amb 21,7° el dia 15. És de destacar que esta ha estat l'única nit tropical del mes de juny, mentre que la mitjana 2017-2021 es troba en 5 dies.

A l'abril i al maig no es va registrar cap dia amb un màxima superior als 30, normal per l'època de l'any.

En quant a mínimes, la mínima absoluta va ser el dia 13 d'abril, amb 5,1°, no superant però els 4,5° registrats al 2020.

Agusti Colell Martinez

1 Si l'àrea del triangle equilàter ABC és 128 cm², quant mesura l'àrea ombrejada?

2 Esbrina el nom de cada noia atenent les pistes que es donen a continuació:

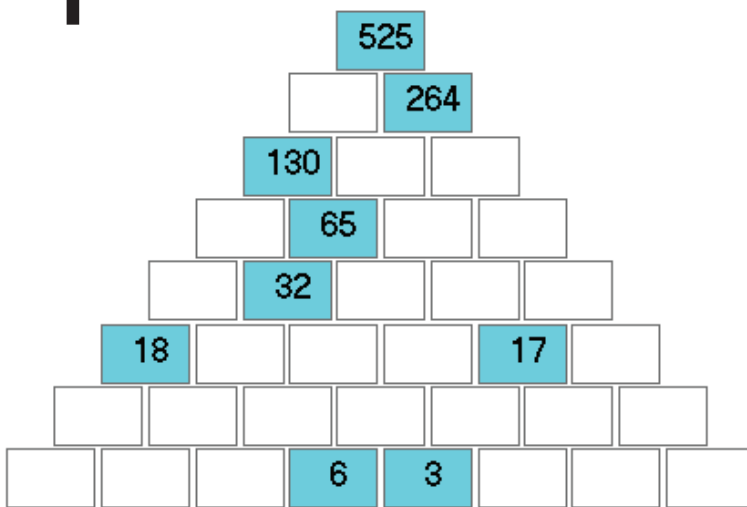
- La Carme mai usa pantalons
- La Pilar porta el mateix pentinat que la Carme
- La Susana i la Cristina són igualment d'altas
- A la Cristina no li agrada la roba vaquera
- L'Eva porta les mateixes sabates que la Cristina

3 Es tracta d'endevinar un número de quatre xifres diferents, incloent el 0, que pot anar a l'inici. Si la xifra està en el lloc adient es marca com a mort (un * per cada mort). Si la xifra hi és, però no al lloc que li correspon, es diu ferit (una x per cada ferit). Si no hi ha * ni x vol dir que cap xifra del número està en el número a endevinar. Aquest joc és una variant numèrica del Mastermind, que es fa amb colors presentats en una tauleta. En un Fatumer passat ja en varem fer un.

Número	Morts	Ferits
1234		
5674	*	x
8925	*	
5932		
8607	*	xxx

4 Intenta resoldre el sudoku i el triangle numèric següents:

		2	4	6	5	8		
			8					
				2	3			
7		8	3					
	6			1				5
	5			9	8	2		
9	2	5						4
								9
				3		5		7

Solucions als passatemps de la revista anterior (núm. 99)

1 Pitjo el polsador per omplir la botella de mig litre, tan bon punt és plena poso ràpidament la de litre i mig tornant a pitjar el polsador.

2 L'única manera d'obtenir 95 és $70 + 50/2$. Per tant s'ha estalviat 25 euros.

3

Farmàcies de guàrdia

SETMANA	JULIOL	AGOST	SETEMBRE
PRIMERA	Corbera d'Ebre	Pinell de Brai	la Pobla de Massaluca
SEGONA	Gandesa	la Fatarella	Batea
TERCERA	Batea	Gandesa	Gandesa
QUARTA	la Fatarella	Bot	Pinell de Brai
QUINTA	Caseres	la Pobla de Massaluca	Corbera d'Ebre

CAPS DE SETMANA: Móra d'Ebre. Les farmàcies de guàrdia mantenen els torns setmanals. Gandesa està oberta tots els dissabtes de 10h fins a 20h.

Telèfons: Arnes 977 435 389 / Batea 977 430 263 / Bot 977 428 200 / Caseres 977 431 859 / Corbera 977 420 465 / La Fatarella 977 413 417 / Gandesa 977 420 069 / Horta 977 435 023 / El Pinell 977 426 076 / La Pobla 977 439 727 / Villalba 977 438 105

Telèfons d'interès

Ajuntament del Pinell	977 426 231
Consultori mèdic del Pinell	977 321 395
Generalitat de Catalunya Deleg. Territorial del Govern	977 441 234
Ambulàncies Gandesa	977 420 697
Urgències	977 420 036
Creu Roja Batea	977 420 965
CAP Gandesa Ambulatori	977 421 245
Ambulatori Tortosa	977 500 333
Hospital Verge de la Cinta	977 519 100
Hospital de la Santa Creu	977 500 533
Quinta Aliança	977 501 344
Consell Comarcal de la Terra Alta	977 420 018
DARP Gandesa	977 420 146

Punt d'informació juvenil	977 420 614
Estació d'autobusos Gandesa	977 420 910
RENFE Móra la Nova	977 400 349
Avaries Telèfon	1002
Avaries llum	977 440 032
Mossos d'Esquadra	088
Bombers Urgències	977 420 080
Bombers Consultes	977 420 885
Farmàcia Pinell	977 426 076
Hospital Móra d'Ebre	977 401 811 977 401 863
CEIP Cèsar Martinell	977 426 216
Serveis funeraris Mena	977 178 376
Funerària comarcal Móra d'Ebre	977 403 112

Solució al qui és qui

La Família de César Martinell amb la junta del Sindicat l'any 1966

- 1 i 2. Filla i gendre de César Martinell
3. Llorenç March Amposta, de Marian
4. Xavier Montaña Algueró, de Sarraco
5. Andreu Vallespi Serrà, de l'Anselma
6. Pere Pellisa Serres, de Pantoca
7. Els néts de César Martinell
8. César Martinell Brunet
9. Jaume Llonch Isart, Llonch
10. Pere Ferré Serres, de la Mantonga
11. Josep Montagut Arnal, de Pere Antonio
12. Joan Guarí Serres, cadirer
13. Agustí Ferré Segura, de Nenso
14. Manuel Borràs Amposta, de la Ramunda
15. Batiste Turch Serrà, de Cigaleta
16. Ramon Fornells Montagut, del Cabrit

ELECTRICITAT I FONTANERIA **A&B C.B.**

INSTAL·LACIONS D'ELECTRICITAT I FONTANERIA
C/ Pilonet, 13 Tel. 977 42 63 38

Peluqueria Unisex **CRIS**

C/ Lleida, 26 Tel. 977 42 60 05 - 977 42 60 34
EL PINELL DE BRAI

Reparació i venda d'ordinadors. Servei d'accés a internet.

HelpSystems

Ferran Montagut
Telèfon: 977 457 408
Mòbil: 649 304 857
E-mail: ferran@helpsystems.info
www.helpsystems.info

Xarxes informàtiques. Servei a domicili.

Farmàcia
Anna Pellisa de Cid

Anàlisis de pell, colesterol i sucre
Telèfon 977 426 206

<https://www.instagram.com/farmacianapdc/>

F A R M À C I A

Laureano
Blanch
Eскурriola

C/ Lleida, 3 Tel. 977 42 60 76

OBRES FAB

CONSTRUCCIONS EN GENERAL

C/ Santa Magdalena, 18
Tel. 977 42 60 73 620 88 97 14
43594 EL PINELL DE BRAI

Aleu Instal·lacions

Electricitat · Fontaneria · Calefacció
Aire Condicionat

Carlos Aleu Montagut

C. Benifallet, 4 · 43594 El Pinell de Brai · Tarragona
Tels. 620 263 962 · 977 426 243 · aleuinstala@terra.com

Venda d'ordinadors, Impressores,
Servidors...

Reparació i manteniment...

Instal·lacions de ADSL, Xarxes,
Tallafocs, S.O...

Formació Excel, Photoshop, Access,
Word...

Programació a mida, Pàgines web...
Fungibles, Tònens, tinta...

Disseny Gràfic, Maquetació, Tríptics...

www.ebresoft.com info@ebresoft.com
Tel/Fax.977 42 60 25 620 86 46 86

Forn de Castell
 C/ Forn, 2
 Tel. 977 42 61 11
 El Pinell de Brai

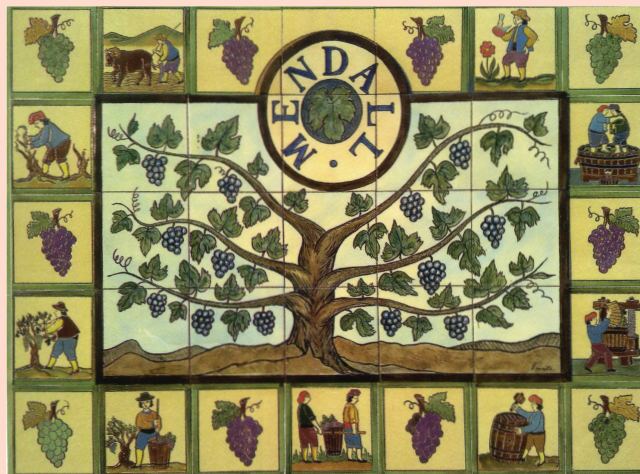
Peixateria Sònia
Peix fresc i marisc
 c/ Sant Domènec, 3
 Tl. 977 42 61 86
 El Pinell de Brai

LA PUÇA
 Carrer del Pou de la Neu

CERÀMICA
Humans
 C/ Gaudí, 7 — 646 619 283

FUSTERIA MECÀNICA I MOBLES
JOSEP VALLESPÍ MONTAGUT
 c/ Pilonet, 19 tel. 977 42 60 98
 EL PINELL DE BRAI

PINTURES I DECORACIONS
SERRES
 C. del Cos, 5
 Tels. 977 42 63 11 - 618 44 02 29
 EL PINELL DE BRAI

CELLER LAUREANO-SERRES
 www.serres.net | laureano@serres.net

FORN DE PA I PASTISSERIA
MONTAÑA
 Plaça del Mercat, 2
 Tel. 977 - 42 62 17
EL PINELL DE BRAI

ca l'àngel
 allotjament rural
 C/ Pou de la neu, 16 - 43594 El Pinell de Brai - Tarragona
 tel. 977 426157 e-mail: info@calangel.info www.calangel.info

PLANTES DEL TERME

Nom comú: Sempre viva de camp, flor de tot l'any, maçanella, ramell de Sant Ponç, flor de Santa Llúcia.

Nom científic: *Helichrysum stoechas*

Viu en llocs aclarits de sol sec i assolellats, com a arenals costaners o pedregars i matollars. Té les fulles molt estretes i blanquinoses, de 10 a 25 mm, alternes. Les flors són de color groc, totes tubulars, les externes normalment femenines i les internes hermafrodites. Floreix durant tot l'estiu (de juny a setembre). Després de la floració resten les bràctees de les flors a la planta amb l'aparença de flors seques d'on li ve el nom de sempre viva. És una planta olorosa.

La flor de Sempre viva és una planta medicinal utilitzada com a remei natural en cas d'al·lèrgia, rinitis, sinusitis i conjuntivitis gràcies als seus principis actius antihistamínic, antibacterians i antiinflamatoris.

INDRETS DEL PINELL

Vista del barranc, la roca de la Sister i la serra de Cardó al fons.

Sabeu on està?

Sabeu on és l'entrada d'aquesta casa?

Solució al sabeu on està anterior:

Les escaletes plenes de testos de flors del núm. 99 es poden veure al carrer del Torrent. Entre ca l'Elisa i ca l'Àngels.

Qui és qui?

La Família de César Martinell amb els membres de la junta del Sindicat l'any 1966.